

In de selectielijst Grondprijsbeleid zijn 4 handelingen toegevoegd, die dus niet in het RIO staan. Het gaat om de BSD-nummers 2, 47, 48 en 56 (Gerben 25/9/2001)

DEEL II. GRONDPRIJSBELEID

Institutioneel onderzoek naar het grondprijsbeleid

1945-1993

Agathe S. Fris
's-Gravenhage, januari 1994

I. INLEIDING

Dit rapport behandelt het overheidsbeleid betreffende het grondprijsbeleid in de jaren 1945-1993.

Na de Tweede Wereldoorlog zag de overheid zich genoodzaakt enkele keren de vervreemding – het in andere handen doen overgaan, d.w.z. in eigendom overdragen – van landbouwgronden te reguleren omdat de prijzen van landbouwgronden door verschillende omstandigheden onevenredig stegen.

De volgende wet- en regelgeving werd uitgevaardigd:

Wet op vervreemding van landbouwgronden (WVL), Stb. 1953, 446 met uitvoeringsregelingen, 1953-1963.

Kaderbesluit Grondbank, Stcrt. 1976, 101 met uitvoeringsregelingen.

Wet agrarisch grondverkeer (WAG), Stb. 1981, 248 met uitvoeringsregelingen.

Het rapport is ingedeeld naar de bovenstaande wet- en regelgeving. Eerst wordt de ontstaansgeschiedenis van de wet- en regelgeving en de beleidskeuzes die zijn gemaakt, uiteengezet. Daarna volgt een inventarisatie van de actoren en de handelingen die deze actoren uitvoeren.

II.1. HET ONTSTAAN VAN DE WET OP DE VERVREEMDING VAN LANDBOUWGRONDEN, STB. 1953, 446.

Eind jaren dertig, toen voor de landbouw slechte tijden waren aangebroken, kwam de hoogte van de landbouwprijzen ter sprake in kringen van landbouwers en landbouweconomen. In diverse rapporten discussieerde men over de maatregelen die genomen zouden moeten worden. De overheid zag echter nog geen reden door middel van wet- en regelgeving de vervreemding te reguleren.

Kort na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog voerde de bezetter het 'Besluit houdende regelingen met betrekking tot het vervreemden van landbouwgronden' (Verordeningenblad 1940, 219) in. Na veel kritiek werd dit besluit in 1942 vervangen door het Besluit 103/1942 (Verordeningenblad 1942, p. 24).

Uitgangspunt van deze regelingen was dat het grondverkeer [de aan- en verkoop van gronden] met de landbouwgronden in de oorlogsjaren in boerenhand werd gehouden ('boerenland in boerenhand'). Zo werd er in de besluiten geregeld dat slechts grondgebruikers landbouwgrond konden kopen en dat er toezicht zou zijn om ondoelmatige splitsing van bedrijven te voorkomen. Bij scheiding en deling van boedels waren dezelfde regels van toepassing. Men legde de prijzen aan banden door voor te schrijven dat deze niet hoger mochten zijn dan de prijzen die in 1939 gebruikelijk waren.

De beide besluiten werden na de oorlog buiten werking gesteld. De prijsbeheersing ten aanzien van de vervreemding van landbouwgronden werd gehandhaafd. Het Vervreemdingsbesluit niet-landbouwgronden werd onder de naam 'Vervreemdingsbesluit Onroerende Zaken' eveneens op landbouwgronden van toepassing verklaard. De secretarissen-generaal van de ministeries van Binnenlandse Zaken, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Financiën, van Justitie alsmede van Bijzondere Economische Zaken waren de ondertekenaars.

Na 1945 groeide de vraag naar landbouwgrond. Door de explosieve bevolkingsgroei en de daarmee gepaard gaande ingebruikname van de landbouwgrond voor bijvoorbeeld stadsuitbreiding, industrievestiging en uitbreiding van het wegennet, werd cultuurgrond steeds schaarser.

Bovendien werd het noodzakelijk geacht dat de schaarse grond rationeel en optimaal werd gebruikt ter bescherming van de voedselvoorziening en de positie van Nederland op de wereldmarkt.

De grote vraag naar landbouwgrond leidde tot hoge grond- en pachtprizen en tot het opdelen van land waardoor onrendabele bedrijven ontstonden.

Vanuit de land- en tuinbouworganisaties werd de behoefte gevoeld aan een soort regeling zoals die tijdens de oorlog gold, omdat de ervaring met het Vervreemdingsbesluit Landbouwgronden niet ongunstig was geweest.

In 1948 werd het ontwerp van wet inhoudende 'regeling aangaande enkele rechtshandelingen met betrekking tot landbouwgronden'.

Pas in 1953 werd de Wet op de vervreemding van landbouwgronden (WVL, Stb. 1953, 446) in werking gesteld.

De wet had een positief effect op het prijspeil van de landbouwgronden en geconcludeerd kon worden dat de doelstellingen gehaald werden. Toch verlengde men, na de tweede vijfjaarlijkse evaluatie, de WVL niet. In de laatste jaren werd de WVL nogal eens ontdoken doordat men, nadat men in de WVL voorgeschreven goedkeuring van de Grondkamer voor de transactie had verkregen, zwart onder tafel een deel van de koopprijs werd betaald. Daarnaast was er een grotere mobiliteit op de arbeidsmarkt ontstaan zodat landbouwers niet perse hoefden vast te houden aan het uitoefenen van het boerenbedrijf.

Men zag geen reden meer de werking van de Wet op de vervreemding van landbouwgronden te verlengen.

II.2. ACTOREN EN HANDELINGEN M.B.T. DE WET OP DE VERVREEMING VAN LANDBOUWGRONDEN (WVL), STB. 1953, 446.

ACTOREN

Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening

Het ambtelijk apparaat dat de minister ter beschikking staat ter uitvoering van zijn taken:

1953-1959: Directie van de Landbouw

(Afdeling Grond- en Pachtzaken)

1960-1963: Directie Economische Akkerbouw-, Veehouderij- en Zuivelaangelegenheden
Grondkamers

Centrale Grondkamer

Minister van Justitie

Minister van Financiën

Prijzenbureau

HANDELINGEN

1. Algemeen

(1.)

Actor	Minister van LNV
Handeling	Het voorbereiden van de Wet op de Vervreemding van landbouwgronden.
Periode	1946-1953
Bron	Begroting

(2.)

Actor	Grondkamer
Handeling	Het niet van toepassing verklaren van de Wet op de vervreemding van landbouwgronden door de Grondkamer op de overdracht van of op de vestiging van een zakelijk recht op land (...).
Periode	1953-1956
Grondslag	WVL, art. 2.2
Opmerking	Overdracht van land en de vestiging, wijziging, verlenging of overdracht van een zakelijk recht op land

(3.)
Actor Grondkamer
Handeling Het goedkeuren van de Grondkamer van een overeenkomst tot overdracht van land; tot vestiging, wijziging, verlenging of overdracht van een zakelijk recht op land.
Periode 1953-1963
Grondslag WVl, art. 3.1

(4.)
Actor Minister van LNV
Handeling Het vaststellen van het formulier voor het verzoek om goedkeuring van een overeenkomst.
Periode 1953-1963
Grondslag WVl, art. 4.3

(5.)
Actor Minister van Justitie
Handeling Het [kunnen] bevoegd verklaren van anderen dan de notaris om het verzoek om goedkeuring in te dienen.
Periode 1953-1963
Product Beschikking Stcrt. 1953, 246 & Stcrt. 1953, 250.

(6.)
Actor Minister van LNV
Handeling Het bij A.M.V.B. stellen van algemene regelen ten aanzien van de hoogst toelaatbare tegenprestatie.
Periode 1953-1963
Product Besluit houdende algemene regelen als bedoeld in artikel 6 van de WVl, Stb. 1953, 561.

(7.)
Actor Grondkamer
Handeling Het bepalen van de hoogst toelaatbare tegenprestatie voor de overdracht van land of van een zakelijk recht.
Periode 1953-1963
Grondslag Besluit houdende algemene regelen als bedoeld in artikel 6 van de WVl, Stb. 1953, 561, art. 1 t/m 7.

(8.)
Actor Minister van LNV
Handeling Het vaststellen van een formulier, dat voor de beoordeling van de hoogst toelaatbare tegenprestatie door de Grondkamer wordt gebruikt.
Periode 1953-1963
Grondslag Besluit houdende algemene regelen als bedoeld in artikel 6 van de WVl, Stb. 1953, 561, art. 8.

(9.)
Actor Grondkamer
Handeling Het jaarlijks bij besluit vaststellen van normen t.a.v. de tegenprestatie.
Periode 1953-1963
Product Bv. Besluit van de Grondkamer voor Overijssel met goedkeuring door de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, Stcrt. 1954, 41.

(10.)
Actor Prijzenbureau
Handeling Het oordelen van de tegenprestatie van de waarde van het land als er andere dan landbouwkundige factoren aanwezig zijn.
Periode 1953-1963
Grondslag WVL, art. 8

2. Bepalingen m.b.t. verkoop in het openbaar

(11.)
Actor Grondkamer
Handeling Het verlof geven betreffende de openbare verkoop van het land of van een zakelijk recht op land.
Periode 1953-1963
Grondslag WVL, art. 15

(12.)
Actor Minister van LNV
Handeling Het vaststellen van het formulier voor het aanvragen van het verlof van de openbare verkoop.
Periode 1953-1963
Product Beschikking, Stcrt. 1953, 253.

(13.)
Actor Minister van Justitie
Handeling Het [kunnen] bevoegd verklaren van anderen dan de notaris om het verzoek om verlof tot verkoop in het openbaar in de dienen.
Periode 1953-1963
Product Beschikking Stcrt. 1953, 246 & Stcrt. 1953, 250.

3. De overschrijving

(14.)
Actor Minister van Financiën
Handeling Het stellen van regelen van de vermelding in de openbare registers dat de verklaring, als bedoeld in art. 21 en 22 is overgelegd.
Periode 1953-1963
Grondslag WVL, art. 23.1

4. De behandeling door de grondkamer en het hoger beroep

(15.)
Actor Centrale Grondkamer
Handeling Het beslissen in beroep wanneer partijen het niet eens zijn met de beslissingen van de Grondkamer.
Periode 1953-1963
Grondslag WVL, art. 26

(16.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het vaststellen van tarieven bij A.M.V.B. voor de uit hoofde van deze wet door de Grondkamers en door de Centrale Grondkamer te verrichten werkzaamheden.
Periode 1953-1963
Grondslag WVl, art. 28
Product Besluit ter uitvoering van art. 28, Stb. 1953, 562, gewijzigd Stb. 1955, 486.

4a. Bepalingen met betrekking tot onroerend goed, hetwelk geen land is

(17.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het voorbereiden van de aanwijzing van gemeenten waarbij de verklaring van of vanwege burgemeester en wethouders niet vereist is t.a.v. onroerend goed, dat gelegen is in een gebied waarvan bij verordening van de raad is verklaard, dat daarin slechts onroerend goed is gelegen, dat duurzaam voor andere dan landbouwkundige doeleinden wordt gebruikt.
Periode 1956-1963
Grondslag WVl, art. 29a.3

(18.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het voorbereiden van het goedkeuren van de verordening van de raad waarin verklaard wordt dat in een gebied slechts onroerend goed is gelegen dat duurzaam voor andere dan landbouwkundige doeleinden wordt gebruikt.
Periode 1956-1963
Grondslag WVl, art. 29a.3

(19.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het voorbereiden bij A.M.V.B. geven van nadere voorschriften m.b.t. de omschrijving en de aanduiding van het gebied en de bekendmaking van de verordening.
Periode 1956-1963
Grondslag WVl, art. 29a.3

(20.)

Actor Minister van Financiën
Handeling Het stellen van regelen voor de vermelding in de openbare registers dat een verklaring, als bedoeld in het eerste en tweede lid van art. 29a, is overlegd.
Periode 1956-1963
Grondslag WVl, art. 29a.4

III.1. HET ONTSTAAN VAN HET KADERBESLUIT GRONDBANK, STCRT. 1976, 101

Het vrijlaten van de grondprijzen, ten gevolge van de intrekking van de Wet op de vervreemding van de Landbouwgronden in 1963, leidde tot een sterke prijsstijging van landbouwgronden. In de tweede

helft van de jaren zestig gaf dit, mede in relatie tot de groeiende inflatie, aanleiding tot financieringsproblemen bij bedrijfsovername (ouders/kind, pachter/verpachter) en bij bedrijfsvergroting.

Ter verlichting van deze problemen werden voorstellen gedaan tot oprichting van een grondbank, die zou worden ingeschakeld bij de financiering m.b.t. bedrijfsovername en m.b.t. bedrijfsvergroting. In 1970 kondigde de minister van Landbouw en Visserij aan dat hij een commissie bestaande uit vertegenwoordigers van het ministerie en het Landbouwschap (publiekrechtelijke organisatie ter behartiging van de technische en sociaal-economische landbouwbedrijfsbelangen) zou instellen, die de grondbankproblematiek zou bestuderen. Deze commissie, genoemd naar haar voorzitter Wellen, kwam in december 1970 met haar rapport waarin de opzet van een grondbank uiteen werd gezet. De Stichting Beheer Landbouwgronden zou voor de Grondbank grond aankopen en deze vervolgens aan de agrariër in erfpacht uitgeven.

In 1972 werd een proef met de grondbank gestart in een aantal gebieden in de provincies Groningen, Friesland en Drenthe. In 1974 werd de Grondbankproef over het gehele land uitgebreid maar in de begroting voor 1975 werd gemeld dat het niet mogelijk was een conclusie te trekken over de behoefte en het nut van de Grondbank. Een jaar later bleek de Grondbank vooral te worden gebruikt door agrariërs die hun bedrijf wilden vergroten. In dat jaar kwam het Kaderbesluit Grondbank tot stand.

III.2. ACTOREN EN HANDELINGEN M.B.T. HET KADERBESLUIT GRONDBANK, STCRT. 1976, 101

ACTOREN

Commissie van overleg inzake het grondbeleid (Commissie Wellen)

Stichting Beheer Landbouwgronden

De Stichting werd in 1946 opgericht en bij beschikking op 1 januari 1983 opgeheven.

Volgens de statuten van de Stichting Beheer Landbouwgronden, vastgesteld op 26 mei 1977, had de Stichting tot doel: de bevordering van het uit oogpunt van algemeen belang meest gewenste gebruik van de grond.

De Stichting had een bestuur bestaande uit vijftien leden: de voorzitter werd benoemd door de minister van Landbouw en Visserij. Zes leden werden benoemd door respectievelijk de ministers van Financiën, Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, Defensie, Verkeer en Waterstaat, Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en door de minister van Landbouw en Visserij. De overige acht leden kwamen uit de geledingen van landbouworganisaties en belangenverenigingen.

De directeur respectievelijk de plaatsvervangend directeur van de Directie Beheer Landbouwgronden zijn als secretaris respectievelijk plaatsvervangend secretaris aan het bestuur van de S.B.L. toegevoegd.

Sinds 1976 deed, zoals blijkt uit de orgaanbeschrijving, de Directie Beheer Landbouwgronden dienst als uitvoerend apparaat van deze interdepartementale Stichting.

HANDELINGEN

(21.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het instellen van een Commissie van overleg inzake het grondbeleid (Commissie Wellen)
Periode 1970
Bron Literatuur

(22.)

Actor Commissie Wellen
Handeling Het onderzoeken en rapporteren ten aanzien van de grondbankproblematiek
Periode 1970
Bron Literatuur

(23.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het voorbereiden van het kaderbesluit grondbank
Periode 1970-1976
Grondslag Begrotingen

(24.)

Actor Stichting Beheer Landbouwgronden
Handeling Het overgaan tot uitgifte in erfpacht van percelen grond aan de aanvragers
Periode 1976-1982
Grondslag Kaderbesluit grondbank, Stcrt. 1976, 101, art. 2

(25.)

Actor Stichting Beheer Landbouwgronden
Handeling Het stellen van nadere regelen inzake de behandeling van en de beslissing op aanvragen, alsmede inzake het sluiten van erfpachtovereenkomsten
Periode 1976-1982
Grondslag Kaderbesluit grondbank, Stcrt. 1976, 101, art. 3.3
Product Uitvoeringsbesluit Grondbank, Stcrt. 1976, 101
Opmerking In het uitvoeringsbesluit wordt de procedure uiteengezet.
De aanvraag wordt beoordeeld door de Hoofdingenieur-directeur voor de landinrichting in de provincie. De HID vraagt diverse organisaties advies. Deze adviezen, met voorstel van de HID, stuurt advies naar de directeur van de SBL. De directeur deelt zijn besluit mee aan de HID die de aanvrager op de hoogte brengt.
De SBL sluit de erfpachtovereenkomsten.

(26.)

Actor Stichting Beheer Landbouwgronden
Handeling Het vaststellen van voorwaarden en bepalingen die in acht moeten worden genomen bij het sluiten van een pachtovereenkomst
Periode 1976-1982
Product Besluit Uitgiftevoorwaarden Grondbank, Stcrt. 1976, 101

IV.1. HET ONTSTAAN VAN DE WET AGRARISCH GRONDVERKEER, STB. 1981, 248

Bij de onderhandelingen voor de vorming van een nieuw kabinet in 1977 was één van de punten het afremmen van de prijsstijging van landbouwgronden. In de daaropvolgende regeringsverklaring meldde Minister-president Van Agt dat er “een wet tot regeling van de landbouwkundige toetsing bij overdracht van landbouwgronden [in voorbereiding wordt genomen]. Overwogen wordt voor daartoe speciaal aangewezen gebieden een voorkeursrecht voor de Stichting Beheer Landbouwgronden in te stellen.”

Het wetsontwerp van de Wet agrarisch grondverkeer werd op 16 december 1979 ingediend.

De Wet agrarisch grondverkeer was een raamwet. De belangrijkste doelstelling van de wet was het beïnvloeden van het prijsniveau van landbouwgronden.

De Wet agrarisch grondverkeer bevatte een drietal instrumenten waarmee men in de grondmarkt kon ingrijpen:

- de toetsing van bepaalde voorwaarden waaraan moet worden voldaan bij de vervreemding van landbouwgronden en natuurterreinen;
- het voorkeursrecht van het Bureau Beheer Landbouwgronden bij de aankoop. Het bleek noodzakelijk de Stichting Beheer Landbouwgronden om te zetten in een bij wet in te stellen rechtspersoon, namelijk het Bureau Beheer Landbouwgronden;
- het grondbankstelsel.

Aan de vervreemding van landbouwgrond zouden eisen gesteld worden aan:

- a. de verwerver
- b. het te verwerven bedrijf
- c. losse landbouwgrond

In de begroting van 1979/1980 werden nog forse prijsstijgingen van de landbouwgronden gemeld. Een jaar later constateerde men dat de indiening alleen al van de Wet agrarisch grondverkeer een gunstige invloed had op de hoogte van de grondprijzen.

In 1983 waren alle artikelen van de Wet agrarisch grondverkeer in werking getreden behalve artikel 2. In dit artikel werd voorgeschreven dat een overschrijving in de openbare registers van een akte tot vervreemding van onroerend goed alleen plaats zou vinden als er een notariële verklaring daarin zou zijn opgenomen, dat bij de vervreemding voldaan is aan het bepaalde bij of krachtens de Wet agrarisch grondverkeer. Dit betekende dat een transactie vooraf door de grondkamers moest worden goedgekeurd.

Door het niet in werking treden van artikel 2 verviel de kwintessens van de Wet agrarisch grondverkeer omdat de grondkamer zich voor haar goedkeuring moest baseren op de toetsingscriteria zoals vermeld in artikel 8.

In de begroting van 1983/1984 werd geconcludeerd dat ten tijde van de inwerkingtreding van de wet door de verslechterde economische situatie de grondprijzen daalden. In dezelfde begroting werd gemeld dat men ter departemente bezig was de Wet te wijzigen in verband met een aantal technische punten alsmede vereenvoudiging van de procedure. Na het begrotingsjaar 1985/1986 werd er niet meer over gerept.

In 1984 was er een lichte, niet verontrustende, prijsstijging waarneembaar, zodat de minister in de begroting van 1984/1985 meldde dat hij geen noodzaak meer zag om de toetsingscriteria, zoals in artikel 8 van de Wet agrarisch grondverkeer uiteengezet, inwerking te doen treden. Op kamervragen in

1985 over het peil waarnaar de prijzen moesten stijgen om de Wet agrarisch grondverkeer te operationaliseren, antwoordde de minister dat het toetsingsstelsel pas in werking zou treden als er sprake zou zijn van een 'duurzame ontwrichting' van de grondmarkt. Volgens de minister was dit nog niet aan de orde zodat er voor hem geen reden was om het toetsingsstelsel in werking te doen treden.

In 1983 traden wel de artikelen in werking met betrekking tot:

- de instelling van het Bureau beheer landbouwgronden en de Commissie beheer landbouwgronden welke de taken overnemen van de voormalige Stichting Beheer Landbouwgronden;
- het grondbankstelsel [al datgene dat voorheen geregeld was in bestuursbesluiten van de Stichting Beheer Landbouwgronden.]

In werking getreden hoofdstukken van de Wet agrarisch grondverkeer

1. Inleidende bepalingen
7. Bureau beheer landbouwgronden
8. Voorkeursrecht van het Bureau beheer landbouwgronden
10. Grondbankstelsel
11. Overgangs- en slotbepalingen

IV.2. ACTOREN EN HANDELINGEN M.B.T. DE WET AGRARISCH GRONDVERKEER, STB. 1981, 248

ACTOREN

#Minister van Landbouw

1981-1992 Directie Beheer Landbouwgronden

Minister van Justitie

Bureau Beheer Landbouwgronden

Het Bureau is rechtspersoon. Volgens de Beschikking financieel beheer Bureau Beheer Landbouwgronden (1982) werd het Bureau beschouwd als een departementale organisatie-eenheid van het Ministerie van Landbouw en Visserij. De taken van het Bureau zijn vooral uitvoerend.

De werkzaamheden zijn vervat in Beschikking vaststelling werkzaamheden.

Bureau Beheer Landbouwgronden, Stcrt. 1982, 253.

Commissie Beheer Landbouwgronden

De samenstelling en werkwijze van de Commissie zijn in de volgende regelingen vastgelegd:

Besluit samenstelling en werkwijze commissie beheer landbouwgronden, 1981, Stb. 677

Beschikking verslag commissie beheer landbouwgronden, Stcrt. 1981, 251.

De Commissie bestaat uit 16 leden, afkomstig uit de Rijks-, Provinciale- en Gemeentelijke overheden en uit leden van belangenverenigingen.

De Commissie geeft de algemene leiding aan het Bureau Beheer Landbouwgronden. Voorts heeft de Commissie een toezichthoudende en adviserende functie. Zij zal over een aantal van de op grond van genoemde wet vast te stellen uitvoeringsbesluiten worden gehoord. De Commissie beslist eveneens in grondbankaanvragen.

Als de taken niet in de wet zelf zijn voorgeschreven aan het Bureau of de Commissie voorziet de wet in het geven van opdrachten om bepaalde andere werkzaamheden te verrichten.

HANDELINGEN

1. Algemeen

(27.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het voorbereiden van de Wet agrarisch grondverkeer
Periode 1977-1981
Grondslag Begrotingen

(28.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het goedkeuren van het besluit van de gemeenteraad waarin wordt verklaard dat een bepaald onroerend goed duurzaam voor andere doeleinden wordt gebruikt dan landbouwkundige doeleinden
Periode 1981-
Grondslag WAG, art. 3.1

(29.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het [kunnen] geven van nadere voorschriften bij of krachtens A.M.V.B. met betrekking tot de omschrijvingen en de aanduiding van het gebied en de bekendmaking van het besluit
Periode 1981-
Grondslag WAG, art. 3.7

(30.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het geven van nadere voorschriften m.b.t. de technische uitvoering van de kaarten die gemeenten bij het besluit [dat land duurzaam voor andere dan voor landbouwkundige doeleinden wordt gebruikt] moeten voegen
Periode 1981-
Grondslag KB houdende nadere voorschriften m.b.t. de omschrijving en de aanduiding van het gebied als bedoeld in artikel 3 van de WAG, Stb. 1981, 659, art. 3.3

2. Bureau beheer landbouwgronden

(31.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het bij A.M.V.B. aanwijzen van ministers die het Bureau kunnen opdragen werkzaamheden uit te voeren t.a.v. het verkrijgen, tijdelijk beheren of vervreemden van onroerende goederen
Periode 1982-
Product KB houdende aanwijzing van medebetrokken ministers
Wet agrarisch grondverkeer, Stb. 1982, 483

(32.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het bij A.M.V.B. stellen van regelen betreffende het tijdelijk beheer van landbouwgrond (...) en betreffende de wijze waarop landbouwgrond door

het bureau wederom vervreemd dient te worden
Periode 1982-
Grondslag WAG, art. 29.2
Product Beschikking betreffende de werkzaamheden van het bureau beheer
landbouwgronden, Stcrt. 1982, 253

(33.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het stellen van regelen, voor zover het betreft land, verworven in het kader van het voorkeursrecht dan wel land verworven uit andere hoofde, betreffende het tijdelijk beheer en de wijze waarop zodanig land door het bureau wederom vervreemd dient te worden

Periode 1982-

Producten - Beschikking betreffende de werkzaamheden van het bureau beheer
landbouwgronden, Stcrt. 1982, 253
- Beschikking beheer en vervreemding in landinrichtingsgebieden in
uitvoering, Stcrt. 1983, 41 [b.w. Stcrt. 1987, 117]
In deze beschikking staan de regels waaraan het bureau beheer
landbouwgronden zich moet houden in het kader van het tijdelijke
beheer en de vervreemding van land in het kader van de taakstelling
in ruilverkavelingen.
- Regeling Beheer en Vervreemding in landinrichtingsgebieden in
uitvoering, Stcrt. 1987, 117

(34.)

Actor Commissie Beheer Landbouwgronden
Handeling Het geven aan advies over zaken van algemene aard liggende op het
werkterrein van het bureau

Periode 1981-

Grondslag WAG, art. 30.1b

(35.)

Actor Commissie Beheer Landbouwgronden
Handeling Het beslissen omtrent aanvragen tot de uitgifte in erfpacht in het kader van
het Grondbankstelsel

Periode 1981-

Grondslag WAG, art. 30.1c

(36.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het regelen van de wijze en het tijdstip waarop het verslag van de
Commissie beheer landbouwgronden moet worden uitgebracht

Periode 1981-

Product Beschikking betreffende het verslag van de Commissie Beheer
Landbouwgronden, Stcrt. 1981

Opmerking Het verslag van de Commissie wordt jaarlijks voor 1 juli uitgebracht

(37.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het aanwijzen van organisaties van belanghebbenden bij A.M.V.B. die de
helft van het aantal leden van de Commissie Beheer Landbouwgronden
benoemen en het bij A.M.V.B. [kunnen] geven van voorschriften omtrent de

Periode samenstelling, de taak en de werkwijze van de commissie (...)
1981-
Grondslag WAG, art. 31.3 en 31.6
Product KB houdende voorschriften betreffende de samenstelling en werkwijze van de Commissie Beheer Landbouwgronden, Stb. 1981, 677

(38.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het instellen van subcommissies van de Commissie Beheer Landbouwgronden
Periode 1981-
Grondslag KB houdende voorschriften betreffende de samenstelling en werkwijze van de Commissie Beheer Landbouwgronden, Stb. 1981, 677, art. 6
Product Instellingsbeschikking provinciale commissies beheer landbouwgronden, Stcrt. 1982, 2366 en wijziging Stcrt. 1984, 9

(39.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het vaststellen van regelen t.a.v. de in en buiten rechte vertegenwoordiging van het Bureau Beheer Landbouwgronden door de directeur
Periode 1982-
Grondslag WAG, art. 32.2
Product Beschikking betreffende de vertegenwoordiging van het Bureau Beheer Landbouwgronden, Stcrt. 1982, 244

(40.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het goedkeuren van de begroting van inkomsten en uitgaven en van de rekening en verantwoording van het Bureau Beheer Landbouwgronden
Periode 1982-
Grondslag WAG, art. 33.2+3

(41.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het, in overeenstemming met de minister van Financiën, vaststellen van regelen omtrent de begroting, beheer en verantwoording van het Bureau Beheer Landbouwgronden
Periode 1982-
Grondslag WAG, art. 35.1
Product Beschikking financieel beheer Bureau Beheer Landbouwgronden, Stcrt. 1982, 160

(42.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het toestemming geven aan het Bureau Beheer Landbouwgronden van bepaalde financiële transacties [zoals opgesomd in artikel 6].
Periode 1982-
Grondslag Beschikking financieel beheer Bureau Beheer Landbouwgronden, Stcrt. 1982, 160, art. 6

3. Voorkeursrecht van het bureau beheer landbouwgronden

(43.)
Actor Minister van LNV
Handeling Het bij A.M.V.B. aanwijzen van gebieden, waarbinnen land is gelegen waar het Bureau Beheer Landbouwgronden in de gelegenheid moet worden gesteld een overeenkomst tot vervreemding van het land te sluiten.
[voorkeursrecht]
Periode 1983-
Grondslag WAG, art. 37.2

(44.)
Actor Minister van LNV
Handeling Het aanwijzen van gronden, waarbij het Bureau Beheer Landbouwgronden voorkeursrecht heeft, binnen de gebieden zoals ze in de A,M.V.B. zijn aangegeven.
Periode 1983-
Grondslag WAG, art. 37.3

(45.)
Actor Minister van LNV
Handeling De nietigheid inroepen van transacties die het voorkeursrecht ontgaan door de beschikkingsmacht over land feitelijk, doch niet juridisch te ontvreemden.
Periode 1983-
Grondslag WAG, art. 51

4. Grondbankstelsel

(46.)
Actor Minister van LNV
Handeling Het bij A.M.V.B. bepalen van de gevallen waarbij het bureau kan overgaan tot de uitgifte in erfpacht van landbouwgrond aan een ondernemer in de landbouw.
Periode 1982-
Grondslag WAG, art. 57.1
Product Besluit grondbankstelsel, Stb. 1982, 692.

(47.)
Actor Minister van LNV
Handeling Het stellen van regelen waaronder het bureau op aanvraag kan overgaan tot uitgifte in erfpacht.
Periode 1983-
Grondslag Besluit grondbankstelsel, Stb. 1982, 692, art. 2.
Product Beschikking grondbankstelsel, Stcrt. 1982, 252 en wijziging, Stcrt. 1983, 31.

(48.)
Actor Bureau Beheer Landbouwgronden
Handeling Het [kunnen] overgaan tot uitgiften in erfpacht van landbouwgrond door het sluiten van een erfpachtovereenkomst met de aanvrager, voor zover zulks uit financieringsoverwegingen noodzakelijk is.
Periode 1983-
Grondslag Besluit grondbankstelsel, Stb. 1982, 692, art. 2.
Opmerking De procedure van de beslissing tot uitgifte in erfpacht is in de Beschikking grondbankstelsel uiteengezet: Het hoofd beheer landbouwgronden en de

hoofdingenieur-directeur voor Landinrichting, Grond- en Bosbeheer [vanaf 1986 directeur Landelijke Gebieden en Kwaliteitszorg, vanaf 1987 directeur Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie] in de betrokken provincie worden belast met het onderzoek of aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan, waarbij tevens adviezen worden ingewonnen. Bij afwijzigingsgevallen wordt de aanvraag namens de Commissie Beheer Landbouwgronden afgewezen. De aanvraag wordt eveneens namens de Commissie toegewezen. De Commissie zal zelf slechts in bijzondere gevallen op de aanvraag beslissen.

(49.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het bepalen bij regeling dat voor sommige gevallen geen aanvraag kan worden ingediend tot een nader door de Minister bepalen tijdstip.
Periode 1983-
Grondslag Besluit Grondbankstelsel, Stb. 1982, 692, art. 3.1.
Product Beschikking opschorting grondbankregeling, Stcrt. 1983, 253, Stcrt. 1984, 253, Stcrt. 1985, 243, Stcrt. 1986, 238
Opmerking In de toelichting wordt uiteengezet dat er in de begroting geen geld is opgenomen voor de gevallen van bedrijfsovername ouder-kind alsmede overname van grond van de verpachter door de pachter.
Wel kan men een beroep doen op het Besluit grondbankstelsel in geval van vergroting van het bedrijfsoppervlakte.

(50.)

Actor Minister van LNV
Handeling Het vaststellen van nadere regelen omtrent de uitgifte alsmede omtrent de bij uitgifte te stellen voorwaarden.
Periode 1982-
Grondslag WAG, art. 58.1.
Product Beschikking uitgiftevoorwaarden grondbankstelsel, Stcrt. 1982, 252.

(51.)

Actor Bureau Beheer Landbouwgronden
Handeling Het beslissen, binnen twee maanden na de ontvangst van de schriftelijke opgave aan het bureau van het land waarop de overeenkomst tot vervreemding betrekking heeft [en waar voorkeursrecht op is gevestigd] of het Bureau in beginsel het land of het zakelijk recht wenst te verwerven.
Periode 1983-
Grondslag WAG, art. 42.1

5. Toezicht wetsuitvoering

(52.)

Actor Minister van Justitie in overeenstemming met de Minister van LNV
Handeling Het aanwijzen van ambtenaren, belast met het toezicht op de naleving van het bij of krachtens deze wet bepaalde.
Periode 1983-
Grondslag WAG, art. 62.1
Product Beschikking van de Minister van Justitie houdende aanwijzing van opsporingsambtenaren WAG, opgesteld in overeenstemming met de Minister van Landbouw, Stcrt. 1982, 216.
Opmerking De ambtenaren van de Algemene Inspectiedienst van het Ministerie van

Landbouw en Visserij worden aangewezen.

LITERATUUR

Rapport van de Commissie van overleg inzake het grondbeleid (Commissie Wellen), ed. J. de Veer, 's-Gravenhage 1970.

Nota inzake het landbouwstructuurbeleid, 's-Gravenhage 1972.

Agrarisch grondverkeer, A.H.T. Heisterkamp, Arnhem 1983.

Wet op de Vervreemding van Landbouwgronden, ed. J.H.M. Nas, Zwolle 1954.

Wet agrarisch grondverkeer, ed. Q.J.M. Kramer, Zwolle 1984

PIVOT-publicaties

Brochures:

PIVOT, een nieuwe draai aan het selectie beleid

Verkorting van de overbrengingstermijn in de Archiefwet en de gevolgen voor de overheidsadministraties, 's-Gravenhage, 1992

(Uitverkocht; is in 1996 vervangen door een vernieuwde Nederlandse- en een Engels-talige folder)

Van de selectie van papier naar de selectie van handelingen

Een methode voor de vervaardiging van een archiefselectie-instrument uitgaande van het handelen van de overheid

(samenstelling: W.D. Küller; ISBN 90-74442-03-X) 's-Gravenhage, 1992, 1993

Om de kwaliteit van het behoud:

NORMEN 'GOEDE EN GEORDENDE STAAT'

(samenstelling: M. Beekhuis/R.C. Hol; ISBN 90-74442-10-2) 's-Gravenhage, 1993

Handelend optreden

Overheids handelen: modellen, onderzoeksmethoden en toepassingen

(samenstelling: medewerkers PIVOT; ISBN 90-74442-27-7) 's-Gravenhage, 1994

Rapporten:

1 Coördinatie op hoog niveau

Institutioneel onderzoek naar de ministeriële coördinatie organen en de ambtelijke voorportalen, 1945-1990

(samenstelling: dr. L. Hovy; ISBN 90-74442-01-3) 's-Gravenhage, 1992

2 Kwakzalverij is nooit uit te roeien: 'Mundus vult decipi'

Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving op het terrein van de medische beroepen en opleidingen, 1940-1990 (samenstelling: F. van Dijk; ISBN 90-74442-02-1) 's-Gravenhage, 1992

3 Oorlog duurt een leven lang

uitverkocht

Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving inzake de oorlogsgetroffenen, 1945-1990 (samenstelling: drs. A.S. Fris; ISBN 90-74442-04-8) 's-Gravenhage, 1993

4 Telecommunicatie en post in Nederland

uitverkocht

Een institutioneel onderzoek op het beleidsterrein telecommunicatie en post, 1945-1990

(samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts en dr. L. Hovy; ISBN 90-74442-05-6) 's-Gravenhage, 1993

5 Zicht op toezicht

Een institutioneel onderzoek naar het staatstoezicht op de volksgezondheid, 1940-1990 (samenstelling: drs. L.B. Humbert; ISBN 90-74442-06-4) 's-Gravenhage, 1993

6 Planning van voorzieningen in de gezondheidszorg

Rapport van een institutioneel onderzoek, 1945-1990

(samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts; ISBN 90-74442-07-2) 's-Gravenhage, 1993

7 Verzekerd van zorg

- Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving op het terrein van de bekostiging en verzekering van de gezondheidszorg als onderdeel van het stelsel van structuur en financiering van de gezondheidszorg,
1940-1990 (samenstelling: F. van Dijk; ISBN 90-74442-09-9) 's-Gravenhage, 1993
- 8 *De vaststelling van tarieven in de gezondheidszorg*
Een institutioneel onderzoek, 1945-1990
(Samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts; ISBN 90-74442-08-0) 's-Gravenhage, 1993
- 9 *Het Bejaardenbeleid*
Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving inzake het ouderenbeleid, 1945-1990
(samenstelling: drs. A.S. Fris; ISBN 90-74442-12-9) 's-Gravenhage, 1993
- 10 *Rechtspleging en rechtshulp*
De datageschiedenis van handelingen en organisatie-eenheden van de justitiële ministeriële organisatie van de rechtspleging en rechtshulp, 1945-1992
(samenstelling: drs. C.K. Berghuis; ISBN 90-74442-14-5) 's-Gravenhage, 1993
- 11 *Nationaliteiten*
Een onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de nationaliteitsaangelegenheden, 1945-1991
(samenstelling: drs. A.H. Netiv; ISBN 90-74442-13-7) 's-Gravenhage 1994
- 12 *'So many laws argue so many sins'*
Een onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de wetgeving, 1945-1991
(samenstelling: drs. A.H. Netiv; ISBN 90-74442-11-0) 's-Gravenhage 1994
- 13 *Kwaliteit op recept*
Een onderzoek naar de actoren en handelingen op het terrein geneesmiddelen en medische hulpmiddelen, 1940-1990 (samenstelling: drs. L.B. Humbert, drs. F. van der Doe en drs. M.J.B. Kavelaars; ISBN 90-74442-16-1) 's-Gravenhage 1994
- 14 *Externe Adviesorganen in de gezondheidszorg* **uitverkocht**
Een institutioneel onderzoek op het terrein van de advisering in de gezondheidszorg, 1940-1990
(samenstelling: drs. N.P. van Egmond en drs. F. van der Doe; ISBN 90-74442-15-3) 's-Gravenhage 1994
- 15 *Per slot van rijksrekening*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein beheer van de rijksbegroting, 1940-1993
(samenstelling: F. van Dijk; ISBN 90-74442-17x) 's-Gravenhage 1994
- 16 *Luchtvaart gebonden* **uitverkocht**
Een institutioneel onderzoek op het terrein van de burgerluchtvaart, 1945-1993
(samenstelling: dr. L. Hovy; ISBN 90-74442-18-8) 's-Gravenhage 1994
- 17 *Driemaal 's Raads Recht*
Een institutioneel onderzoek naar de taakgebieden van de Raad van State, (1940) 1945-1990
(samenstelling: drs. A. Spijksma en drs. L. Verbeek; ISBN 90-74442-20x) 's-Gravenhage 1994
- 18 *De heilige koe geboekstaafd*
Een institutioneel onderzoek naar het handelen van de Rijksdienst voor het Wegverkeer, 1951-1994
(samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts; ISBN 90-74442-19-6) 's-Gravenhage 1994

- 19 *Belastingver(h)effend*
Een institutioneel onderzoek naar de actoren en handelingen op het terrein van het heffen en invorderen van belastingen, 1940-1993 (samenstelling: P. Lamboo; ISBN 90-74442-24-2) 's-Gravenhage 1994
- 20 *Roeien met de riemen*
Een onderzoek naar instituties, bedrijfsprocessen en handelingen met betrekking tot het beleidsterrein militair materieel Koninklijke Marine, 1945-1993 (samenstelling: drs. A.G. de Vries; ISBN 90-74442-22-6) 's-Gravenhage 1994
- 21 *Stuurlui aan wal*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein scheepvaart en maritieme zaken, 1980-1994 (samenstelling: drs. J.T. Klinkenberg; ISBN 90-74442-21-8) 's-Gravenhage 1994
- 22 *Smelten, pletten, ponsen en slaan (geldvoorziening)*
Een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van het 'geldwezen' (de geldvoorziening), 1940-1993 (samenstelling: drs. N.P. van Egmond; ISBN 90-74442-23-4) 's-Gravenhage 1994
- 23 *De toelating van vreemdelingen*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein toelating van vreemdelingen, 1945-1993 (samenstelling: drs. C.K. Berghuis, W. Hoffstädt, W.D. Küller; ISBN 90-74442-28-5) 's-Gravenhage 1994
- 24 *Ter bevordering van menswaardige arbeid*
uitverkocht
Rapport institutioneel onderzoek op het beleidsterrein arbeidsomstandigheden 1940-1993 (samenstelling: M. Schaap, A. Spieksma; ISBN 90-74442-25-0) 's-Gravenhage 1994
- 25 *Geef acht (militair personeel; beroeps-en reserve-personeel)*
Een institutioneel onderzoek naar bedrijfsprocessen en handelingen op het beleidsterrein militair personeel: beroeps-en reservepersoneel in dienst van het ministerie van Defensie en voorgangers, 1945-1993 (samenstelling: drs. F. van der Doe, drs. M.L. Loef; ISBN 90-74442-26-9) 's-Gravenhage 1994
- 26 *Agrarisch Onderwijs*
Een onderzoek naar actoren, taken en handelingen op het beleidsterrein Agrarisch Onderwijs in de periode 1945-1992 (samenstelling: G.M.C.J. Smeets; ISBN 90-74442-30-7) 's-Gravenhage 1995
- 27 *Tussen waarneming en neerslag*
Een institutioneel onderzoek naar het takenpakket van het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (samenstelling: W.D. Küller; ISBN 90-74442-29-3) 's-Gravenhage 1994
- 28 *Waterstaat*
Rapport van een institutioneel onderzoek naar het overheidshandelen op het beleidsterrein waterstaat over de periode 1945-1994 (samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts; 90-74442-31-5) 's-Gravenhage 1995
- 29 *Eenheid in verscheidenheid*

Een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van staatkundige verhoudingen en samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk der Nederlanden in de periode 1954-1995
(samenstelling: drs. I. Broos; ISBN 90-74442-32-3) 's-Gravenhage 1996

30 *Inlichtingendienst Buitenland*

Een institutioneel onderzoek naar de Buitenlandse Inlichtingendienst/Inlichtingendienst Buitenland (1946-1996) (samenstelling: dr. D. Engelen; ISBN 90-74442-33-1) 's-Gravenhage 1996

31 *Handelen met de sterke arm*

Rapport institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein politie (deel II), 1994
(samenstelling: drs. M.J.B. Kavelaars; ISBN 90-74442-34-X) 's-Gravenhage 1996

32 *Flora en Fauna*

Rapport van een onderzoek naar het beleidsterrein Flora en Fauna in de periode 1945-1993
(samenstelling: drs. M.L. Baten; ISBN 90-74442-35-8) 's-Gravenhage 1996

I. INLEIDING	1
II.1. HET ONTSTAAN VAN DE WET OP DE VERVREEMDING VAN LANDBOUWGRONDEN, STB. 1953, 446.....	2
II.2. ACTOREN EN HANDELINGEN M.B.T. DE WET OP DE VERVREEMING VAN LANDBOUWGRONDEN (WVL), STB. 1953, 446.....	3
ACTOREN	3
HANDELINGEN	3
1. Algemeen	3
2. Bepalingen m.b.t. verkoop in het openbaar	5
3. De overschrijving	5
4. De behandeling door de grondkamer en het hoger beroep	5
4a. Bepalingen met betrekking tot onroerend goed, hetwelk geen land is	6
III.1. HET ONTSTAAN VAN HET KADERBESLUIT GRONDBANK, STCRT. 1976, 101	6
III.2. ACTOREN EN HANDELINGEN M.B.T. HET KADERBESLUIT GRONDBANK, STCRT. 1976, 101	7
ACTOREN	7
HANDELINGEN	8
IV.1. HET ONTSTAAN VAN DE WET AGRARISCH GRONDVERKEER, STB. 1981, 248.....	9
IV.2. ACTOREN EN HANDELINGEN M.B.T. DE WET AGRARISCH GRONDVERKEER, STB. 1981, 248.....	10
ACTOREN	10
HANDELINGEN	11
1. Algemeen	11
2. Bureau beheer landbouwgronden	11
3. Voorkeursrecht van het bureau beheer landbouwgronden	13
4. Grondbankstelsel	14
5. Toezicht wetsuitvoering	15
LITERATUUR.....	17
PIVOT-publicaties	18